

Udskriftsdato: 21. december 2025

KEN nr 10136 af 10/11/2016 (Gældende)

Ankestyrelsens principafgørelse 75-16 om personlig hjælp og pleje - praktisk hjælp i hjemmet - hjælpemiddel - rengøring - håndsrækninger - midlertidigt ophold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2015-2121-37584

Ankestyrelsens principafgørelse 75-16 om personlig hjælp og pleje - praktisk hjælp i hjemmet - hjælpemiddel - rengøring - håndsrækninger - midlertidigt ophold

Resumé:

Efter serviceloven skal kommunen tilbyde personlig hjælp og pleje og hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet.

Hjælpen skal medvirke til, at den handicappede borger kan fungere bedst muligt i sin aktuelle bolig. Indsatsen bør have som primært mål at gøre borgeren i stand til at klare sig selv. Hvis dette ikke er muligt, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til selv at klare så mange opgaver som muligt.

Personlig hjælp og pleje kan bevilges ud af hjemmet

Som personlig hjælp og pleje kan bevilges personlig hygiejne, af- og påklædning og hjælp til spisning m.v. Personlig hjælp og pleje er ikke begrænset til kun at finde sted i borgerens hjem, men kan også bevilges ud af hjemmet, fx hvis borgeren skal besøge familiemedlemmer og har behov for hjælp til toiletbesøg.

Praktisk hjælp, der ligger i tæt tilknytning til nødvendige huslige og praktiske opgaver, kan bevilges ud af hjemmet

De praktiske opgaver i hjemmet, der falder ind under bestemmelsen i serviceloven om praktisk hjælp, er de tilbagevendende huslige pligter, der normalt udføres i forbindelse med bevarelsen af hjemmet. Det er fx rengøring, tøjvask, indkøb, oprydning i hjemmet og praktisk hjælp til husstandens børn.

Praktisk hjælp eller støtte til praktiske opgaver i hjemmet omfatter også hjælp til fx indkøb eller hjælp til at hente og bringe børn fra børnehave. Det er derfor ikke den fysiske afgrænsning af hjemmet, der er afgørende for vurderingen af, om der er tale om en praktisk opgave, der ligger i hjemmet. Der skal være en naturlig sammenhæng mellem udførelsen af de praktiske opgaver i hjemmet og uden for hjemmet.

Andre praktiske opgaver, som ikke er nødvendige huslige opgaver eller ikke gør borgeren i stand til at klare sig på egen hånd, er ikke omfattet af den hjælp, der ydes som praktiske opgaver i hjemmet efter serviceloven. Det er fx hjælp til vedligeholdelse af bolig, bilvask, havearbejde, renholdelse af udendørsarealer, udvendig vask af vinduer, snerydning m.v.

Det beror på en konkret vurdering af borgerens behov, om en opgave er en nødvendig praktisk opgave i tæt tilknytning til hjemmet.

I sag 1 havde kommunen vejledt borger om, at hjemmehjælp ikke kunne bevilges ud af hjemmet. Ankestyrelsen vurderede, at borgeren godt kunne medbringe sin personlige pleje ud af hjemmet til

kortere ophold, så hun kunne få skiftet sin stomi-pose. Kommunen havde i øvrigt nedsat borgerens hjælp uden at have undersøgt borgerens hjælpebehov nærmere, hvorfor kommunes afgørelse var ugyldig.

Midlertidigt ophold

Efter retssikkerhedsloven har en borger, som opholder sig midlertidigt uden for opholdskommunen, ret til personlig og praktisk hjælp i den kommune, hvor borgeren midlertidigt opholder sig. Det er en forudsætning, at borgeren forud for det midlertidige ophold er blevet bevilget personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen.

Midlertidigt ophold omhandler alle de tilfælde, hvor borgeren befinder sig uden for sin bopælskommune, uanset opholdets varighed.

Rengøring til et hjælpemiddel kan bevilges som praktisk hjælp

Der kan bevilges praktisk hjælp til rengøring af et hjælpemiddel, hvis borgeren opfylder de øvrige betingelser i serviceloven om praktisk hjælp, og det er en forudsætning for at kunne benytte hjælpemidlet i hjemmet.

At der ikke efter hjælpemiddelbekendtgørelsen kan ydes hjælp til udgifter, som følge af brug af hjælpemidlet, fx til drift, rengøring eller vedligeholdelse, er ikke ensbetydende med, at ydelsen ikke kan bevilges som nødvendig praktisk hjælp.

I sag 2 var borgeren bevilget en manuel kørestol og havde fået foretaget en del boligændringer der gjorde, at hun kunne færdes indenfor i denne kørestol. Ankestyrelsen vurderede, at borgeren ikke kunne bevilges hjælp til at få rengjort sin el-kørestol, da det ikke var nødvendigt at bruge den i hjemmet.

Håndsrækninger til praktiske opgaver i hjemmet

Ved en ansøgning om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet, skal kommunen tage stilling til, om hjælpen kan ydes efter bestemmelsen om praktisk hjælp, selvom borgeren søger om hjælpen som et tilskud til håndsrækninger efter merudgiftsbestemmelsen i serviceloven.

Servicelovens regler om dækning af merudgifter kan ikke anvendes, når borgeren søger om hjælp, der er omfattet af specialbestemmelserne i serviceloven. Det skyldes, at reglerne om merudgifter er subsidiære i forhold til anden lovgivning og andre bestemmelser i den sociale lovgivning. Hvis udgifterne kan dækkes af andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning, finder reglerne om merudgifter ikke anvendelse.

Det betyder, at når hjælp til at bringe og hente børn og rengøring som ydelser forudsættes bevilget efter reglerne om praktisk hjælp, kan reglerne om merudgifter ikke anvendes. Det gælder, selvom betingelserne for hjælp efter reglerne om praktisk hjælp i det konkrete tilfælde ikke er opfyldt.

I sag 3 havde borgeren søgt om dækning af merudgifter til håndsrækninger til 10,5 timers ugentligt hjælp til at bringe og hente barn fra børnehave. Ankestyrelsen vurderede at kommunen skulle behandle sagen igen og behandle anmodningen efter bestemmelsen om praktisk hjælp i hjemmet.

Lovgivning:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 - § 83, stk. 1, nr. 1 og 2, § 112 stk. 5 nr. 2 og § 100.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område – lovbekendtgørelse nr. 1052 af 8. september 2015 - § 5 og § 9 b.

Bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven

Nr. 1432 af 23. december 2012 – § 4, stk. 3.

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagerne principielt

Ankestyrelsen har behandlet sagerne principielt for at afklare:

Hvorvidt praktisk og personlig hjælp kan tages ud af hjemmet, hvorvidt der kan bevilges praktisk hjælp til rengøring af et hjælpemiddel, og hvorvidt hjælp til at følge et barn i børnehave som udgangspunkt skal vurderes efter servicelovens § 83 eller § 100.

2. Reglerne

Lov om social service, § 83, stk. 1 nr. 1 og stk. 2, fastslår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde personlig hjælp og pleje og/eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, ikke selv kan udføre disse opgaver.

Lov om social service, § 100, stk. 1, fastslår, at kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i denne lov.

Lov om social service, § 112 stk. 5, nr. 2, fastslår at Social- og Indenrigsministeren i en bekendtgørelse kan fastsætte regler om i hvilket omfang modtageren selv skal betale en del af udgiften til anskaffelse, reparation og drift af et hjælpemiddel.

Det fremgår af § 4 i bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven, at der ikke ydes hjælp til udgifter, som følger af brug af hjælpemidlet, fx til drift, rengøring eller vedligeholdelse.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, § 9 b, stk. 1, fastslår, at en person, som opholder sig midlertidigt uden for opholdskommunen, har ret til personlig og praktisk hjælp efter § 83 i lov om social service i den kommune, hvor personen midlertidigt opholder sig, når personen forud for det midlertidige ophold er blevet bevilget personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen. Døende, for

hvem der efter § 119 i lov om social service udbetales plejevederlag i en anden kommune end opholdskommunen, har efter § 83 i lov om social service ret til personlig og praktisk hjælp i den kommune, hvor plejeforholdet finder sted, uanset om hjælp forud herfor er blevet bevilget af opholdskommunen.

3. Andre principafgørelser

Gældende

Følgende principafgørelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

53-12:

En scleroseramt kvinde kunne alene få hjælp til konkrete nødvendige praktiske opgaver i forbindelse med pasning af sit barn efter servicelovens § 83.

C-3-05:

Kommunen skulle behandle alle anmodninger om hjælp til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet efter en konkret individuel vurdering af behovet.

C-16-01:

En kommunes kvalitetsstandard om, at hjælp til indkøb ville blive opfyldt ved generelt at refundere borgere - der selv kunne ringe efter og modtage varer - et kontantbeløb indenfor et årligt maksimum for udbringning af varer, fandtes i strid med serviceloven.

79-10:

Det var en forudsætning for bevilling af personlig og praktisk hjælp under en drengs ophold på efterskole uden for opholdskommunen, at han forud havde fået eller ville kunne få personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen.

33-16:

Servicelovens regler om dækning af merudgifter kan ikke anvendes, når borgeren søger om fodpleje eller fodbehandling. Det skyldes, at reglerne om merudgifter er subsidiære i forhold til anden lovgivning og andre bestemmelser i den sociale lovgivning. Hvis udgifterne kan dækkes af andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning, finder reglerne om merudgifter ikke anvendelse.

Reglerne om merudgifter kan heller ikke anvendes, hvis der er gjort op med muligheden for hjælp efter andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning. Det betyder, at når fodpleje som en ydelse forudsættes bevilget efter reglerne om personlig pleje, kan reglerne om merudgifter ikke anvendes. Det gælder, selvom betingelserne for hjælp efter reglerne om personlig pleje i det konkrete tilfælde ikke er opfyldt

Kasserede

Følgende principafgørelser er kasserede og gælder ikke længere:

C-17-01: historisk, gælder ikke længere.

Handicappede forældre kan efter en konkret vurdering være berettigede til at modtage hjemmehjælp til at klare opgaver i forhold til deres børn.

Praksis er indarbejdet i denne principafgørelse.

C-1-05: historisk, gælder ikke længere.

En ansøger var ikke berettiget til at få medtaget 2 timers rengøring ugentligt ved beregningen af nødvendige merudgifter.

Ankestyrelsen fandt, at hjælp til rengøring som udgangspunkt skulle ydes efter bestemmelsen i serviceloven om hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet.

Præcisering af praksis og indarbejdet i denne principafgørelse.

4. Den konkrete afgørelse

Sag 1:

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i din sag om klage over A Kommunes afgørelse truffet den 7. juli 2015.

Resultatet er:

- Du har ikke ret til rengøring af din el-kørestol.

Det betyder, at vi er enige i kommunens afgørelse, som vi stadfæster.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsen vurderer, at du ikke kan få bevilget praktisk hjælp til rengøring af din el-kørestol.

Der kan bevilges praktisk hjælp til rengøring af et hjælpemiddel, hvis det er en forudsætning for at det kan benyttes i hjemmet og de øvrige betingelser i servicelovens § 83 er opfyldt.

Det forudsætter, at hjælpemidlet som udgangspunkt bruges overvejende i hjemmet, og at rengøringen ikke tildeles som et led i vedligeholdelsen eller driften af hjælpemidlet.

Vi lægger vægt på, at kommunen har bevilget dig en manuel kørestol som du kan bruge i dit hjem, og at der foretaget en del ændringer i dit hjem, så det er nemmere for dig at bevæge dig rundt med den manuelle kørestol.

Vi lægger endvidere vægt på, at du selv forklarer, at rengøringen ikke skal bruges for, at du kan færdes i boligen med din el-kørestol. Rengøringen ønsker du så el-kørestolen kan fungere og holde så længe som muligt uden større reparationer.

Hjælpen efter servicelovens § 83 stk. 1, nr. 2, bevilges til praktisk hjælp i hjemmet og gives til nødvendige praktiske opgaver

Det fremgår af hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 3, at der ikke kan ydes hjælp til udgifter, som følge af brug af hjælpemidlet, fx til drift, rengøring eller vedligeholdelse.

På baggrund af ovenstående finder vi, at du ikke er berettiget til rengøring af din el-kørestol, da det er som et led i vedligeholdelsen og driften af dit hjælpemiddel.

Sag 2:

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i X sag om udmåling af hjemmehjælp. A Kommune traf afgørelse den 16. marts 2015.

Resultatet er:

- Vi ophæver kommunens afgørelse af 16. marts 2015.

Det betyder, at kommunens afgørelse ikke gælder.

Kommunen skal derfor betale de resterende 5 timer om ugen med tilbagevirkende kraft, fra afgørelsens tidspunkt til X afgår ved døden.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen ikke har godtgjort, at den udmålte hjælp til personlig hjælp og pleje og praktisk hjælp var tilstrækkelig.

Det fremgår af sagens oplysninger, at X blandt andet havde gigt i hænderne, var benamputeret og havde stomi. X havde et behov for omfattende personlig pleje og praktisk hjælp, og kommunen anerkender i sin afgørelse, at hun havde behov for hjælp til mange af dagligdagens opgaver.

Vi finder, at kommunen har fortolket servicelovens § 83 for snævert, når de mener, at der ikke kan bevilges personlig pleje og praktisk hjælp ud af hjemmet og på den baggrund ikke har udmålt dette.

Det fremgår af lovforarbejder til bestemmelserne, at det ikke har været hensigten at begrænse hjælp efter servicelovens § 83 til kun at være hjælp, der kan ydes inden for hjemmets fire vægge.

Der kan således bevilges personlig hjælp til pleje, dvs. hjælp til personlig hygiejne, af- og påklædning og hjælp til spisning m.v. uden for hjemmet.

Der kan også bevilges praktisk hjælp ud af hjemmet. Det afgørende for vurderingen af, om der er tale om en praktisk opgave i hjemmet, er om opgaverne ligger i tæt tilknytning til nødvendige huslige/praktiske opgaver, som hører til at føre et hjem.

Vi vurderer i øvrigt, at der er afgørende uoverensstemmelser i X oplysninger om hjælpebehovet, og de oplysninger, kommunen lægger til grund for afgørelsen.

Kommunen har således oplyst, at X selv kunne forflytte sig og dermed ikke længere skulle have udmålt hjælp til dette. X blev partshørt i dette og oplyste, at hun kun gjorde det, fordi hun ikke ville have en lift op i hjemmet. X oplyste endvidere, at hun brugte alle sine kræfter den ene gang, kommunen var der.

Det beror på en konkret individuel vurdering af ansøgerens behov om opgaven er en nødvendig praktisk opgave i hjemmet, jf. vores principafgørelse C-3-05.

På denne baggrund finder vi, at kommunen traf afgørelse på et utilstrækkeligt grundlag, og derfor ophæver vi den.

Sag 3:

Ankestyrelsen har på møde behandlet din klage over A Kommunes afgørelse af 27. marts 2015, om dækning af nødvendige merudgifter.

Resultatet er:

- Kommunen skal behandle din sag igen og træffe en ny afgørelse.

Det betyder, at kommunens afgørelse af 27. marts 2015 ikke gælder. Kommunen skal behandle din sag efter de retningslinjer, vi har angivet nedenfor i begrundelsen.

Kommunen har begået fejl i sagsbehandlingen. Fejlen er, at kommunen ikke har begrundet afgørelsen tilstrækkeligt præcist. Fejlen har ikke betydning for vores afgørelse.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsen vurderer, at sagen ikke er tilstrækkelig oplyst til, at vi kan træffe afgørelse om, hvorvidt du er berettiget til hjælp til at følge dit barn i børnehave.

Kommunen har i sagen ikke taget stilling til, om hjælpen vil kunne ydes efter andre bestemmelser i serviceloven, herunder servicelovens § 83, stk. 1, nr. 2. Kommunen skal efter denne bestemmelse tilbyde hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet.

Hjælpen efter merudgiftsbestemmelsen i servicelovens § 100 er subsidiær i forhold til andre hjælpemuligheder. Kommunen skal desuden ved en ansøgning om hjælp tage stilling til alle de hjælpemuligheder, der er efter den sociale lovgivning, jf. retssikkerhedslovens § 5.

Vi kan på baggrund af de foreliggende oplysninger ikke tage stilling til, hvorvidt du er omfattet af personkredsen i servicelovens § 83.

Kommunen skal derfor behandle din ansøgning om hjælp igen og tage stilling til om hjælpen kan ydes efter servicelovens § 83. Hvis der ikke kan bevilges praktisk hjælp til at bringe og hente børn efter denne bestemmelse, medføre det ikke at det kan bevilges efter servicelovens bestemmelse om merudgifter. Vi henviser til vores praksis i principafgørelse 33-16, hvoraf det fremgår, at hvis udgifterne kan dækkes af andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning, finder reglerne om merudgifter ikke anvendelse.

Dit behov for hjælp skal vurderes ud fra din samlede situation, hvor der også tages hensyn til øvrige familiemedlemmers deltagelse i opgaveløsningen i hjemmet.

Vi finder, at kommunen skal undersøge nærmere i hvilket omfang din ægtefælle med rimelighed kan varetage de praktiske opgaver i forbindelse med at hente og bringe jeres yngste barn fra børnehave. Varetagelsen af de huslige opgaver og pasningen af børnene er som udgangspunkt en fælles opgave.

Kravene til en rask ægtefælle kan dog ikke have et sådant omfang, at ægtefællen ikke har mulighed for at få hvile og fritid i tilstrækkeligt omfang til at kunne klare sin egen daglige tilværelse. Herunder skal ægtefællen have mulighed for at varetage sit arbejde, have fritidsinteresser m.v.

Kommunen har begrundet deres afgørelse med, at både du og din ægtefælle har forældreansvaret/rollen overfor jeres børn, og at kommunen har foretaget en samlet vurdering af jeres situation.

Kommunen har dog ikke nærmere begrundet deres vurdering, herunder i tilstrækkeligt omfang angivet de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen og redegjort for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Kommunens begrundelse opfylder således ikke forvaltningslovens krav til begrundelse, jf. forvaltningsloven § 24, stk. 1-2.

Kommunen skal herefter træffe en ny afgørelse. Hvis kommunen ikke fuldt imødekommer din ansøgning, skal kommunen i afgørelsen angive de hovedhensyn og de faktiske oplysninger, der er indgået i kommunens vurdering.